

Romaanihenkilön

elämä

*Sinikka
Vuola*

*Tommi
Melender*

WSOY

Sinikka Vuola
Tommi Melender

ROMAANIHENKILÖN
ELÄMÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Tekijät kiittävät tuesta Taiteen edistämiskeskusta.

ENSIMMÄINEN PAINOS

© SINIKKA VUOLA, TOMMI MELENDER JA WSOY 2026

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

LÖNNROTINKATU 18 A, 00120 HELSINKI

ISBN 978-951-0-49839-2

PAINETTU EU:SSA

TUOTETURVALLISUUTEEN LIITTYVÄT TIEDUSTELUT:

TUOTEVASTUU@WSOY.FI

Sisällys

Lukijalle 7

LUKU I 13

LUKU II 73

LUKU III 113

LUKU IV 151

Pienoisesseet:

Martin Amis: *Tiedoksi* (TOMMI MELENDER) 233

Samuel Beckett: *Molloy* (TM) 238

Kristina Carlson: *Eunukki* (TM) 243

Emmanuel Carrère: *Jooga* (TM) 248

Rachel Cusk: *Kulkue* (TM) 253

Hernan Diaz: *Luotto* (TM) 258

Fjodor Dostojevski: *Kirjoituksia kellarista* (TM) 263

Marguerite Duras: *Rakastaja* (SINIKKA VUOLA) 268

Bret Easton Ellis: *Amerikan Psyko* (SV) 273

Jenny Erpenbeck: *Kairos* (TM) 279

Jon Fosse: *Septologia, Toinen nimi I-II* (TM) 284

Hanna Hauru: *Tyhjien sielujen saari* (SV) 289

Sadeq Hedayat: *Sokea pöllö* (SV) 293

Aino Kallas: *Sudenmorsian: hiidenmaalainen tarina* (SV) 298

Stephen King: *Hohto* (SV) 303

- Andrus Kivirähk: *Romeo ja Julia* (sv) 308
- Ágota Kristóf: *Iso viikko* (tm) 314
- Violette Leduc: *Äpärä: kertomus* (sv) 320
- Cormac McCarthy: *Matkustaja ja Stella Maris* (tm) 324
- Orhan Pamuk: *Nimeni on Punainen* (sv) 329
- Mary Shelley: *Frankenstein: Moderni Prometheus* (sv) 335
- Sjón: *Skugga-Baldur* (sv) 341
- Zadie Smith: *Petos* (tm) 346
- Marja-Liisa Vartio: *Hänen olivat linnut* (sv) 351

Lukijalle

JOKAINEN ROMAANI on oma maailmansa. Mutta miten nuo maailmat syntyvät ja saavat merkityksensä? Voidaksemme vastata siihen meidän on tarkasteltava henkilöhahmoja ja kertojia.

Romaanien toiminta ja jännitteet rakentuvat henkilöhahmojen sisäisistä kokemuksista ja keskinäisestä vuorovaikutuksesta. Toiminnan ja jännitteiden ympärille punoutuvat romaanien aiheet, teemat ja symboliikka.

Se, minkälaisia kertojia henkilöhahmoista muodostuu, määrittää kenen perspektiivistä romaanin tapahtumat avautuvat lukijan eteen. Jos tekstiä kuljettaa yksi minäkertoja, syntyy erilainen maailmakokemus kuin siinä tapauksessa, että kerrontaa vievät eteenpäin useat vaihtuvat kertojat.

Miten lukijan pitäisi suhtautua henkilöhahmoihin? Siihen ei ole yhtä oikeaa vastausta, vaan jokaisella on vapaus luoda mieltymyksiinsä perustuva suhde kirjan sivuilla vastaan tuleviin henkilöihin. Joku samastuu voimakkaasti romaanihenkilöiden iloihin ja suruihin, toinen tarkastelee romaanihenkilöitä laajemmassa kulttuuri- ja yhteiskunnallisessa kontekstissa, kolmas lähestyy

romaanihenkilöitä akateemisen viileästi yhtenä kerronnan rakennetekijänä.

On kuitenkin selvää, että jos emme ymmärrä sitä, kuinka vahvasti henkilöhahmot luovat lukijoille eläytymisen mahdollisuuksia, suuri osa lukemisen viehätystyksestä jää pimentoon. Ehkä henkilöhahmojen tärkein ominaisuus on siinä, että vaikka ne ovat kuvitteellisia olentoja, niiden tapakokea maailmaa muistuttaa läheisesti omaamme. Tarve saada vastakaikua ihmisenä olemisen peruskysymysten äärellä toteutuu lukijan ja romaanihenkilön välisessä vuorovaikutuksessa. Tämä selittää sen, miksi kaunokirjallisuuden lukeminen saa meidät tuntemaan olomme vähemmän yksinäiseksi.

Romaanihenkilön elämän ensimmäinen luku käsittelee omaa suhdettamme henkilöhahmoihin, niin kirjailijoina kuin lukijoina. Tarkastelemme sitä, kuinka romaani ja sen henkilöt rakentuvat kielen ja kerronnan keinoin. Tuomme esiin näkemyksemme siitä, että henkilöhahmoa ei voi erottaa romaanin maailmasta. Romaanit puolestaan ovat väistämättä kiinni historiallisissa, yhteiskunnallisissa ja kulttuurisissa viitekehyksissään. Niiden kautta muodostuvat kerronnan yleiset puitteet, jotka sekä mahdollistavat henkilöhahmojen toiminnan että luovat toiminnan ehdot ja edellytykset.

Toisessa luvussa kysymme, kuka tai mikä on romaanin päähenkilö eli protagonisti. Useimmat lukijat kiinnittyvät voimakkaimmin päähenkilöön, mikä on luonnollista, koska päähenkilö on kerronnan polttopisteessä ja toisinaan myös polttopiste. Se, että päähenkilö vetää lukijaa puoleensa, ei

tarkoita, että tämän täytyisi olla helposti samastuttava miellyttävä hahmo. Usein ristiriitaiset ja hankalat päähenkilöt ovat kiinnostavampia kuin ehdottoman hyvät ja oikeamieliset. Varoitamme samastamasta toisiinsa kirjailijan maailmankuvaa ja romaanin päähenkilön tai -henkilöiden maailmankuvaa. Romaani ei ole kirjailijan persoonan laajentuma, vaan sanataideteos, joka heittää ympärilleen oman valonsa, ei kirjailijasta syntyvää lainavaloa.

Kolmannessa luvussa käsittelemme romaania henkilösuhteiden verkostona, jolloin huomion kohteeksi nousevat sivuhenkilöt. Mikä on niiden suhde päähenkilöön tai -henkilöihin? Mitä mahdollisia tehtäviä sivuhenkilöt voivat romaanissa toteuttaa?

Neljännessä luvussa ruodimme romaanien kertojia ja tähdennämme niiden merkitystä romaanin tärkeimpinä rakennetekijöinä. Tarkastelemme erilaisia kertojatyyppejä kaikkietäytyvistä kertojista epäluotettavaan minäkertoihin ja vaihtuviin kertoihin. Vaikka romaanin kerronta vaikuttaisi näennäisen neutraalilta, kaikki kerronta on tavalla tai toisella rajautunutta ja painottunutta, minkä vuoksi ajatus objektiivisesta kerronnasta on illuusio.

Romaaninhenkilön elämä on yleistajuinen teos kaikille kirjallisuudesta kiinnostuneille. Pyrimme kirjoittamaan mahdollisimman selkeästi ja välttämään tarpeetonta erikoissanaston käyttöä. Meillä kummallakin on taustaa kirjallisuustieteen opinnoista, mutta näkökulmamme on kirjallisuuden tekijän ja kokijan, ei kirjallisuuden tutkijan. Vuoropuhelumme ei perustu keskinäiselle mittelölle, vaan yritämme laajentaa ymmärrystämme vapaasti virtaavalla

ajatuksenvaihdolla. Lähtökohtanamme on tuoda esiin sitä, mitä olemme lukeneet ja mitä ajatelleet lukemastamme. Tapamme kirjoittaa ei ole »tietämistä» vaan ennemminkin ihmettelyä romaanin loputtomien mahdollisuuksien ja ilmenemistapojen äärellä. Teoksemme edustaa esseistiikkaa, ja esseistiikassa kysymykset ovat tärkeämpiä kuin vastaukset. *Romaanihenkilön elämä* ei teoksena väitä tai julista, korkeintaan se ehdottaa.

Vuonna 2018 julkaisimme teoksen *Maaailmojen loput*, jossa tarkastelimme romaanien lopetuksia ja lopetuksen problematiikkaa. *Romaanihenkilön elämä* on *Maaailman loppujen* sisarteos ja muistuttaa sitä läheisesti niin hengeltään kuin toteutustavaltaan.

Teos koostuu neljään lukuun jakautuvasta keskusteluosuudesta sekä 24 pienoisesseestä, joissa tutkimme romaanien henkilökuvaukseen liittyviä kysymyksiä teoskohtaisesti, vaihtelevista, persoonallisista näkökulmista. Mukaan olemme valinneet sekä kotimaisia että ulkomaisia romaaneja, niin klassikoita kuin nykykirjallisuutta. Emme käytä romaanihenkilöistä persoonamuotoja vaan demonstraatiivipronomineja (tämä, nämä, se, ne), koska haluamme ilmentää henkilöhahmojen fiktiivistä luonnetta.

Vuoropuhelussamme aina välillä kertaamme ja kiihutamme jo aiemmin pohtimiamme seikkoja, sillä romaani on lajina kompleksinen ja moniääninen ja käsiteltävät asiat limittyvät toisiinsa, joten on välillä luontevaa palata joihinkin asioihin uudessa yhteydessä.

Romaani on tila tai paikka, joka rakentuu lukijan mieleen ja johon tämä voi koska tahansa myöhemmin palata.

Henkilöhahmot ovat nekin pitkälti lukijan luomuksia, sillä lukija konstruoi ja elollistaa kertomuksen ja sen henkilöt. Lukijalla on taipumus kuvitella romaanihenkilöstä myös sellaista, mitä romaanissa ei suoraan kuvata – mikä kuvastaa lukemistapahtuman syvällisesti henkilökohtaista luonnetta. Onkin hyvä kysymys, missä määrin romaanihenkilön »merkitys» perustuu lukijassa tapahtuvaan prosessiin.

Yhä sirpaloituvamman informaation maailmassa on erityisen tärkeää ja arvokasta saada säännöllisesti paneutua lukemisen nautintoon ja pitkän proosan luomiin lopputelmiin mahdollisuuksiin. Vaikka teos olisi fiktiota, sen lukijassa herättämät tunteet, ajatukset ja oivallukset ovat aitoja.

Kaunokirjallisuus mahdollistaa niin suurta ja todellista hyvää, että ilman sitä ymmärrys elämästä jää vajavaiseksi. Emme me allekirjoittaneetkaan olisi kirjailijoita, ellemmme olisi alun perin olleet – ja olisi edelleen – intohimoisia lukijoita.

*Helsingissä, Virginia Woolfin
syntymäpäivänä, tammikuussa 2026*

Tekijät

ENSIMMÄINEN LUKU

*jossa tekijät käsittelevät omaa suhdettaan
henkilöahmoihin kirjailijoina ja lukijoina*

TM: SUHTEENI KAUNOKIRJALLISUUDEN henkilö-
hahmoihin on ristiriitainen. Monet niistä ovat tehneet
minuun vaikutuksen, ensimmäisinä tulevat mieleen
Gladney, Reger, Meursault ja Josef K. En silti koe samas-
tuvani yhteenkään niistä, enkä varsinkaan tunne niitä koh-
taan sielunyhteyttä.

Kun henkilöhahmot herättävät kiinnostukseni, tarkas-
telen niitä kuin ötökkää purkissa. Ihmettelen ja ällistelen,
mutta en tunne tarvetta asettua niiden nahkoihin. Miksi
tuntisinkaan? Henkilöhahmot eivät ole oikeita ihmisiä,
vaan kirjailijan työkaluja, »kokeellisia egoja», kuten Milan
Kundera on asian ilmaissut.

Meursault'lla ei ole elämää *Sivullisen* ulkopuoella.
Henkilöhahmon olemassaolo päättyy romaanin viimei-
sellä sivulla, ja on turha pohtia, muodostuuko Meursault'n
teloituspäivä sellaiseksi kuin hahmo itse sen kuvittelee vai
onko mahdollista, että kuolemantuomio kumotaan viime
hetkellä. Ei ole olemassa Meursault'n teloituspäivää, koska
romaani loppuu ennen sitä.

Vladimir Nabokov sanoi, että sivistymätön lukija
samastuu henkilöhahmoihin ja sivistynyt lukija kirjailijaan.
Se oli Nabokoville tyypillinen, nykynäkökulmasta elitisti-
nen *strong opinion*.

Olen Nabokovin linjoilla. Enemmän kuin Gladney, Reger, Meursault ja Josef K minua kiinnostavat heidän luojansa Don DeLillo, Thomas Bernhard, Albert Camus ja Franz Kafka. Kun luen romaania, luen kirjailijaa, en henkilöhahmoja. Onko se kirjailijaan samastumista? Vai pikemminkin teoksen tarkastelua tekijän positioon asettumalla?

Yritän ymmärtää teoksen kerronnallisia ratkaisuja ja esteettisiä lähtökohtia, kirjailijan tapaa rakentaa maailmoja. Mietin, mitä olisin itse tehnyt toisin tai mitä voisin kirjailijalta oppia ja soveltaa omiin teoksiini.

Lähestymistapaani vaikuttaa epäilemättä se, että olen itsekin kirjailija. Ammatinvalinta muovaa havaitsemista: rakennusmestarikin tarkastelee työmaata eri tavalla kuin rakennusteknisesti harjaantumaton maallikko.

En kuitenkaan usko, että kyvyttömyyteni samastua henkilöhahmoihin johtuu pelkistä ammatillisista syistä. Oma vaikutuksensa on myös varhaisilla, formatiivisilla kokemuksilla.

Muistan Tarzan-elokuvan, jota katsoin pienenä poikana televisiosta.

»Ei, ei, Tarzan ei saa kuolla!», huusin, kun elokuvan alussa viidakon kuningas joutui petoeläimen ahdistamaksi. Isäni rauhoitteli, että tietenkään Tarzan ei kuole, koska hän on tarinan sankari. Jos Tarzan kuolisi, elokuva päättyisi siihen.

Lavasteet sortuivat, todellisuusilluusio särkyi.

Tajusin, että televisiossa ei seikkaile oikea Tarzan, vaan Tarzania esittävä näyttelijä, jonka nimikin oli minulle tuttu:

Johnny Weissmuller. Uimahallissa minulla oli tapana leikkiä »Veismylleriä», koska tiesin että Tarzanin näyttelijä voitti olympialaisten uinnissa kultaa.

Aloin suhtautua muihinkin elokuvien sankareihin kerroksen välineinä.

Kaverini harmistuivat, kun puhkesin kesken jännittävän leffan puhumaan, että eivät nuo ole oikeita ihmisiä, eikä niiden puolesta tarvitse pelätä. Lopussa hyvät tyypit voitavat ja pahat tyypit häviävät, koska niin tarinoissa kuuluu tapahtua.

Vartuttuani ja sivistyttyäni tajusin, että lähestymistapani muistutti sitä, miten ihmiset ymmärsivät seipiteelliset henkilöhahmot entisaikoina. Niillä oli tehtävä, kohtalo tai kutsumus, mutta ei varsinaista sisäistä elämää. Kansansatujen juonirakenteita tutkinut Vladimir Propp erotti tarinoissa seitsemän perushahmoa: sankarin, tavoitellun henkilön (tyypillisesti prinsessan), vastustajan, maagisten kykyjen lahjoittajan, lähettäjän, auttajan ja väärän sankarin.

Varhainen kertomataide ei tuntenut eikä tarvinnut psykologiaa. Polttopisteessä oli inhimillinen toiminta traagisine ja koomisine seurauksineen.

1700-luvulla huomio alkoi kääntyä ulkoisesta sisäiseen. Suurta suosiota saavuttaneissa kirjeromaaneissa henkilöhahmot kertoivat toiveistaan ja tuntemuksistaan. Samalla kirjailijat taivuttelivat lukijat hyväksymään, että henkilöhahmot eivät ole allegorisia olentoja tai naamioituja tosielämän ihmisiä, vaan omaa paikkaansa maailmassa reflektoivia itsenäisiä persoonia.

Modernit kerrontatekniikat, kuten epäsuora vapaa esitys ja tajunnanvirta, tarjosivat välineitä kairata syvälle ihmistietoisuuden kerrostumiin.

Milan Kunderan mielestä seuraukset olivat paradoksaaliset. Hän ottaa esimerkikseen modernismin suunnannäyttäjän James Joycen.

»Mikroskoopillaan Joyce osasi pysäyttää, siepata kiinni karkaavan hetken ja näyttää sen meille. Mutta minän etsintä päättyi jälleen kerran paradoksiin: mitä tarkemmaksi kehittyi minää tutkivan mikroskoopin optiikka, sitä epätarkemmin minä ja sen ainutlaatuisuus meille ilmeni. Joycen suuren linssin alla olemme kaikki samanlaisia», Kundera kirjoittaa *Romaanin taiteessa*.

Monet valtavirtaromaanit etsivät henkilöhahmoista »syvää minuutta», ikään kuin Joycea mikroskooppeineen ei olisi koskaan ollutkaan. Syvän minuuden ajatus on länsimaisen kertomakirjallisuuden vastine liberalismin rakkaalle valheelle vapaasta, autonomisesta yksilöstä.

Syvää minuutta etsivä psykologinen realismi tuottaa kaavamaisimmillaan kirjallisuuden näköistä kirjallisuutta, juuri oikealla tavalla ristiriitaisia mutta samalla eheitä henkilöhahmoja, joiden olemista raskauttaa jokin huolellisesti tyytety freudilainen trauma. Minä löydän tällaisista kuvauksista vain harvoin tarttumapintaa, koska omat minuuskokemukseni ovat enimmäkseen suttuisia, häilyviä ja epäselviä. Minulla ei ole syvää minuutta, vaan korkeintaan erilaisia kertomuksia itsestäni. Kokemuspohjaisesti pidän Clarice Lispectorin henkilökuvauksen saralla realistina, mutta Jonathan Franzenia idealistina. Lispectorin

hahmot ovat pikemminkin häiritsevällä kuin harkitulla tavalla kompleksisia, niissä on sellaisia syvänteitä, joita psykologinen realismi ei tavoita. Franzenin romaanihenkilöt ovat huomattavan taitavasti rakennettuja, mutta pikemminkin kirjallisuuden kuin elämän näköisiä.

Kirjallisuuskritiikin manereihin kuuluu romaanien moittiminen »ohuesta henkilökuvauksesta». Tämän ajatuksen taustalta kajastaa E. M. Forsterin *Aspects of the Novelin* jaottelu pyöreisiin ja litteisiin henkilöhahmoihin.

Pyöreät ovat hyvästä, koska vastaavat humanistisen kirjallisuusväen hellimää käsitystä sisäisesti rikkaista ja moraalisesti kehityskelpoisista ihmisistä. Litteät taas ovat pahasta, koska karkeistavat henkilöhahmot stereotypioiksi tai karikatyyreiksi.

Forster ei kuitenkaan sisällyttänyt jaotteluunsa vahvaa arvolutausta. Hänen mielestään litteätkin henkilöhahmot saattoivat olla kiinnostavia. Charles Dickensin tuotanto vilisee sellaisia.

»Melkein kaikki Dickensin henkilöt ovat yhdellä virkkeellä luonnehdittavissa, mutta silti tunnelma on loistavalla tavalla syvä ja inhimillinen», Forster kirjoittaa.

SV: OLEN KOKENUT voimakkaita ulkopuolisuuden tunteita koko elämäni ajan. Luulen, että tämä tausta on osaltaan ohjannut minua kirjailijan ammattiin: olen tottunut tarkkailemaan, tekemään havaintoja, etsimään ja luomaan yhteyksiä. Opin varhain lukemaan, ja kun luin kirjoja, joiden päähenkilöt olivat oman yhteisönsä syrjästäkatsojia, oivalsin, että en ole kokemuksineni yksin. Käsitin, että

teoksen kirjoittajalla on täytynyt olla ymmärrys sivuun jäämisestä, jotta hän on kyennyt sen sanoittamaan. Mutta en samastunut itse henkilöhahmoihin: en pitänyt niiden tunteita ominani, enkä jäänyt spekuloidaan henkilöiden kohdalolla. Kaikkein eniten minua kiinnosti se, miten kirjailija oli aivan jokapäiväisistä sanoista onnistunut rakentamaan aivan erityisen maailman, joka oli *muuta* tai *enemmän* kuin raportti tai dokumentti ulkopuolisuudesta. Tiesin, että haluan tehdä jotakin vastaavaa: oppia muuntamaan asioita toisiksi sanojen avulla.

Rakastin nimittäin jo lapsena ja nuorena, ja rakastan edelleen, kaikkein eniten lauseita – oikein tarkkoja lauseita. »Tytöllä oli ollut kurkkumätä ja hänet oli leikattu ja hänen oli monta vuotta käytettävä kaulassaan mustaa hopeanappista nauhaa», Gertrude Stein kirjoittaa *Alice B. Toklasin omaelämäkerrassa* Henri Matisen esikoislapsesta. Luin Steinin teoksen ensimmäisen kerran, kun kävin taidelukiota. Miten niin mustaa hopeanappista nauhaa? Miten se liittyy kurkkumätään, vai liittyykö mitenkään? Miten kiehtova ja kummallinen virke! Lukioikäisenä en ymmärtänyt viittausta trakeostomiaan ja hopeakanyyliin. Mutta kontekstin tuntemisen puute ei haitannut lukukokemusta, sillä jo virke itsessään lumosi minut. Lumoutumiseni perustui kolmeen seikkaan: virke oli hyvin yksityiskohtainen; siinä käytettiin pituuteensa nähden reippaanlaisesti sidesanoja; virkkeen laatija hylki pilkkuja määrätietoisesti. Näin kiihdyttävän materiaalin rinnalla itse tyttö oli minulle totaalinen sivuseikka.

Miellän romaanihenkilöt kielellä luoduiksi konstruktioiksi siinä missä kaikki muutkin romaanin konstruktiot.

He – tai siis ne – ovat fiktiivisen maailman osia, kerronnan välineitä, symboleita, tiivistyksiä: ne eivät ole ihmisiä, vaan näkökulmia ihmiseen, kuvia ihmisestä. Pohjimmiltaan romaani ja kaikki sen henkilöt koostuvat lauseista tai virkkeistä. Siis sanoista, jotka on sommiteltu dynaamiseksi kokonaisuuksiksi siten, että kehkeytyy juuri kyseiselle teokselle ominainen rytmi ja intentio, merkitysten intiimi kudos, romaanin kielellinen eetos. Yhtäkään henkilöahmoa ei voi olla ilman, että kirjoittaja on joutunut tekemään lukemattomia kielellisiä valintoja. Teoksen tyyli eli *näkökulma kieleen* vaikuttaa oleellisesti myös siihen, miten lukija teosta lähestyy. Tässä ei sinänsä ole mitään uutta: antiikin retoriikkakin perustui siihen, millä sanomisen keinoilla puhuja pystyi taivuttelemaan kuulijat puolelleen.

Mainitsemasi psykologisen realismin perinne on – sittemmin kehittyneistä vaihtoehtoisista lähestymistavoista huolimatta – jaksanut ainakin määrällisesti pitää pintansa, meidän päiviimme saakka. En kuitenkaan usko, että perinteinen esitystapa on kovinkaan analoginen sen kanssa, miten 2020-luvun ihminen kokee itsensä, elämänsä ja ympäristönsä; ennemminkin kyseessä on jäännös menneiltä ajoilta. Mutta toisaalta on myös suuri joukko lukijoita, joita reliikit ja rauniot ilahduttavat. Miksi näin?

Moni tuntee raskaan työviikon tai intensiivisen projektin jälkeen tarvetta saada vapaa-ajalla rentoutua ja irtautua kaiken maailman vaatimuksista. Kertomus, joka edustaa *näennäisen* jatkuvuuden, järjestyksen ja eheyden myyttiä ja josta lopulta kehkeytyy palkitseva kokonaisuus, voi ruuhkavuosien ja muiden haasteiden keskellä tuntua

lukukokemuksena mieluisalta ja lohdulliseltakin – juuri siksi, että arkitodellisuus on niin absurdia, niin täynnä kaaosta, katkoksia ja käsittämättömyyttä. Oikeassa elämässä toiminta, ajattelu ja informaatio keskeytyvät ja sirpaloituvat vähän väliä. Mutta kovin ambivalentit ja pirstaleiset henkilöhahmot, vaikka olisivatkin »todenmukaisemmassa» vastaavuussuhteessa nykyihmisen kokemusmaailman kanssa, edellyttävät ainakin aluksi jonkin verran ajattelua eli *työtä* – toisin sanoen juuri sitä, mistä piti päästä irtautumaan. Kun taas perinteiset henkilöhahmot on helpompi ja nopeampi ottaa haltuun tuttuutensa tähden: me kaikki olemme nähneet vastaavasti rakentuneita hahmoja aiemmin lukemissamme romaaneissa jo monen monta kertaa.

Kirjailijan ammatissa lukeminen on kuitenkin kokopäivätyötä ja eri lukutapojen kehittäminen jatkuva prosessi. En ole oikein koskaan osannut tarttua kirjaan ihan vain viihtyäkseni, eskapistisista tarpeista. Usein luen oppiakseni jotakin, kyniäkseni vaikutteita, inspiroituakseni. Inspiroituminen voi tuntua riemuna, kiihtymyksenä, ärtymyksenä, hämmennyksenä tai muuna reaktiona. Roland Barthes sanoi olevansa kiinnostunut kielestä, koska se »haavoittaa tai viettelee» häntä. Itselleni tärkeimpiä teoksia yhdistää tietynlainen selittämättömyys: niitä ei voi täysin ymmärtää – voi vain asettua alttiiksi viettelylle ja haavoittumiselle.

Fiktio lukeminen herättää aina tunteita. Jos tunteilla ei olisi lukijalle merkitystä, tyytyisimme pelkkään faktaan, asiaan, dataan. Toki tietoteoskin voi herättää emotioita.

Minäkin luen tunteakseni. Kokeakseni.

SINIKKA VUOLA ja **TOMMI MELENDER** pohtivat esseeteoksessaan henkilöhahmoja ja niiden merkitystä romaanien maailman ja merkitysten luomisessa.

Vuoropuhelun muotoon kirjoitetuissa esseissä he lähestyvät aihepiiriä sekä tekijän että lukijan näkökulmasta. Polttopisteessä ovat paitsi erityyppiset henkilöhahmot ja kertojat myös teosten kerronnalliset ratkaisut.

Teoksen lopussa on 24 pienoisesseettä, joissa tekijät käsittelevät yksittäisiä romaaneja ja niiden henkilöhahmoja. Romaanien joukossa on niin klassikoita kuin uudempaa kirjallisuutta.

Romaanihenkilön elämä sopii kaikille romaanitaiteesta kiinnostuneille lukemisen ja kirjoittamisen ystäville. Se on itsenäinen sisarteos Vuolan ja Melenderin vuonna 2018 ilmestyneelle teokselle *Maailmojen loput*, jossa he tarkastelivat romaanien lopetuksia.

www.wsoy.fi

86.01

ISBN 978-951-0-49839-2